ការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងការលើកកម្ពស់ជីវភាព
រស់នៅប្រកបដោយចីរភាពក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី
ព្រៃកោងកាងខេត្តកោះកុង

"BIODIVERSITY CONSERVATION AND PROMOTING SUSTAINABLE LIVELIHOODS IN MANGROVE ECOSYSTEM IN KOH KONG PROVINCE"

ឆ្នាំ ២០២៤

សមាសភាពគម្រោង

១. ឯកឧត្តមបណ្ឌិត **នុត សម្បត្តិ**	ទីប្រឹក្សាគម្រោង
២. លោកស្រីបណ្ឌិត **ហ៊ាន សុទ្ធនា**	ប្រធានគម្រោង
៣. លោក **ព្រុំ ចន្ទន៍រដ្ឋា**	អនុប្រធានគម្រោង
៤. លោកស្រី **មុត សៅរ័ត្ន**	អ្នកសម្របសម្រួលគម្រោង
៥. លោកបណ្ឌិត **តាំង ស៊ិន**	សមាជិក
៦. លោកបណ្ឌិត **ទី និមល្ល**	សមាជិក
៧. លោក **រស់ ផាន្នី**	សមាជិក
៨. លោក **ស្វាយ វីជា**	សមាជិក
៩. លោកស្រី **វ៉េន ស្រីរ័ត្ន**	សមាជិក

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំជាក្រុមការងារគម្រោងស្រាវជ្រាវស្តីពី «**ការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅប្រកបដោយចីរភាព ក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីព្រៃកោងកាងខេត្តកោះកុង**» សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជូនចំពោះ **ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ សុខ ទូច ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ឯកឧត្តមបណ្ឌិត យង់ ពៅ អគ្គលេខាធិការរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា** ដែលបានគាំទ្រ និងផ្តល់សេចក្តីទុកចិត្តដល់យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នាជាក្រុមការងារក្នុងការអនុវត្តគម្រោងសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ។

យើងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជូនចំពោះ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដែលមាន **សម្តេចមហាបវរធិបតី ហ៊ុន ម៉ាណែត ជាប្រមុខដឹកនាំ** ដែលបានគាំទ្រ និងផ្តល់ថវិកាដល់ រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាសម្រាប់គម្រោងសិក្សាស្រាវជ្រាវដ៏មានសារៈប្រយោជន៍។

ឆ្លៀតឱកាសនេះ យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នា សូមបួងសួងដល់វត្ថុសក្តិសិទ្ធិទាំងឡាយក្នុងលោក តាមជួយថែរក្សាថ្នាក់ដឹកនាំទាំងអស់ ឱ្យមានសុខភាពល្អ និងទទួលបានជោគជ័យគ្រប់ភារកិច្ចជូនសង្គមជាតិ។

អារម្ភកថា

ក្នុងនាម **ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ សុខ ទូច** ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និងខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយជាអនេកកប្បការ ដោយបានរួមចំណែកក្នុងការជំរុញការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ស្តីពី «ការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងការលើកកម្ពស់ជីវៈភាពរស់នៅប្រកបដោយចីរភាពក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីព្រៃកោងកាងខេត្តកោះកុង» ដែលរៀបចំ និងអនុវត្តឡើងដោយក្រុមការងារសិក្សាស្រាវជ្រាវគម្រោងរបស់វិទ្យាស្ថានជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រ និងកសិកម្ម នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ក្រោមការឧបត្ថម្ភគាំទ្រថវិកាពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

ក្នុងនាមថ្នាក់ដឹកនាំ និងមន្ត្រីរាជការវិទ្យាស្ថានជីវសាស្ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រ និងកសិកម្មនៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា និងខ្លួនខ្ញុំផ្ទាល់ ខ្ញុំជឿជាក់ថា ប្រធានបទស្រាវជ្រាវនេះពិតជាមានសារៈសំខាន់ជាលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រ និងមានបច្ចុប្បន្នភាពដើម្បីពង្រឹង និងពង្រីកវិស័យវិទ្យាសាស្ត្រពិត ជាពិសេសវិស័យបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងថែមទៀត។

តាមរយៈការសិក្សាស្រាវជ្រាវបានបង្ហាញថា ព្រៃកោងកាងជួយដល់ជីវភាពរស់នៅតាមឆ្នេរសមុទ្រតាមរយៈការនេសាទ ការធ្វើពិពិធកម្មនៅក្នុងសកម្មភាពបង្កើតប្រាក់ចំណូល ដូចជាការដាំដុះ ការនេសាទ វារីវប្បកម្ម ការចិញ្ចឹមឃ្មុំ អេកូទេសចរណ៍ អនុផលព្រៃកោងកាង ការចិញ្ចឹមសត្វជាដើម ដែលមុខរបរទាំងនេះ អាចកាត់បន្ថយការពឹងផ្អែកលើធនធានព្រៃកោងកាងទាំងស្រុង និងធានាបាននូវជីវភាពរស់នៅប្រកបដោយចីរភាពសម្រាប់សហគមន៍តំបន់ឆ្នេរ។ ដូច្នេះ ការអភិរក្សជីវៈចម្រុះក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីព្រៃកោងកាងតំបន់ការពារពាមក្រសោប និងតំបន់រ៉ាមសារកោះកាពិ ពិតជាបានធ្វើឱ្យកើតមាននូវភាពសម្បូរបែបនៃប្រភេទជីវៈចម្រុះទាំងប្រភេទសត្វ និងរុក្ខជាតិ

ហើយវាក៏បានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការបង្កើតមុខរបរ និងប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ប្រជាជនក្នុងតំបន់។ បន្ថែមពីនេះ ការអភិរក្សជីវៈចម្រុះបានចូលរួមក្នុងការកាត់បន្ថយបម្រែបម្រួលអាកាសធាតុផងដែរ ស្របតាមការវិភាគទិន្នន័យ ពីទំនាក់ទំនងរវាងការអភិរក្សជីវៈចម្រុះព្រៃកោងកាង និងមុខរបររបស់ប្រជាជនតាមរយៈកម្មវិធីអនឡាញជីស្វែ (Chi-Square) ដែលប្រៀបធៀបទំនាក់ទំនងរវាងចំនុចទាំងពីរ បានបង្ហាញពីលក្ខណៈជាក់លាក់ នៃទំនាក់ទំនងដោយតម្លៃ p<0,0៥។

ឆ្លៀតឱកាសនេះដែរ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាដែលបានឧបត្ថម្ភគាំទ្រដល់វិស័យស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាពិសេសនៅរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាក៏ដូចជាអបអរសាទរដល់ក្រុមការងារស្រាវជ្រាវ ដែលខិតខំកន្លងមកក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវស្តីពី «**ការអភិរក្សជីវៈចម្រុះ និងការលើកកម្ពស់ជីវភាពរស់នៅប្រកបដោយចីរភាពក្នុងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីព្រៃកោងកាងខេត្តកោះកុង**» ដែលមានសារៈសំខាន់សម្រាប់វិស័យបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិ នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាយើង។

ថ្ងៃ..............................ឆ្នាំ............ព.ស.២៥៦៨

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី.......ខែ........ឆ្នាំ២០២៤

ប្រធានវិទ្យាស្ថាន

បណ្ឌិត នុត សម្បត្តិ

មាតិកា

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ.......... ii
អារម្ភកថា.......... iii
បញ្ជីតារាង រូបភាព ក្រាហ្វិក.......... viii
បញ្ជីអក្សរកាត់.......... x
ពាក្យគន្លឹះ.......... xi
សេចក្តីផ្តើម.......... ១
ក. សាវតា.......... ១
ខ. បញ្ហាប្រឈម.......... ៣
គ. គោលបំណង.......... ៤

ផ្នែកទី១៖ រំលឹកទ្រឹស្តី

១- ស្ថានភាពទូទៅឆ្នេរសមុទ្រកម្ពុជា.......... ៥
២- ស្ថានភាពទូទៅខេត្តកោះកុង.......... ៧
៣- ស្ថានភាពជីវៈចម្រុះខេត្តកោះកុង.......... ៩
៣.១- តំបន់ការពារធម្មជាតិ.......... ១១
៣.១.១- តំបន់ឧទ្យានជាតិ.......... ១១
៣.១.២- ដែនជម្រកសត្វព្រៃ.......... ១២
៣.២- ឆ្នេរសមុទ្រប្រទេសកម្ពុជា.......... ១៣
៣.៣- ទេសចរណ៍ និងការកំសាន្ត.......... ១៥
៣.៤- សកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ច.......... ១៥
៤- ការគំរាមកំហែង និងបញ្ហាប្រឈម.......... ១៦
៤.១- ការបំពុលពីសកម្មភាពលើដី.......... ១៧
៤.២- ការបំផ្លាញជម្រកធម្មជាតិ.......... ១៨
៤.៣- ការនេសាទខុសច្បាប់.......... ១៩

៤.៤- ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ...១៩
៤.៥- បញ្ហាបរិស្ថានអន្តរតំបន់...២០
៥- ធនធានធម្មជាតិខេត្តកោះកុង...២១

ផ្នែកទី២៖ លទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ

១- ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រតំបន់ការពារពាមក្រសោប............................២៤
២- ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រកោះកាពិ...២៧
៣- សក្តានុពលនៃប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីព្រៃកោងកាង.................................៣៣
៣.១- សារៈសំខាន់ផ្នែកបរិស្ថាន...៣៤
៣.១.១- របាំងការពារឆ្នេរ...៣៤
៣.១.២- កន្លែងត្រី និងពពួកសត្វសមុទ្រពងកូន....................៣៥
៣.១.៣- ការច្រោះ និងធ្វើឱ្យទឹកថ្លា.....................................៣៦
៣.១.៤- ភាពធន់ទៅនឹងការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ.................៣៦
៣.២- សារៈសំខាន់សេដ្ឋកិច្ច...៣៧
៣.២.១- ការទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរ.....................................៣៩
៣.២.២- ការចិញ្ចឹមជីវិតប្រកបដោយចីរភាព.........................៤១
៣.៣- សារៈសំខាន់នៃការអភិរក្ស...៤៥
៤- តុល្យភាពរវាងសហគមន៍ និងធនធានជីវៈចម្រុះព្រៃកោងកាង..........៥០
៤.១- ធនធានជីវៈចម្រុះ...៥០
៤.១.១- ប្រភេទរុក្ខជាតិ..៥១
៤.១.២- ប្រភេទសត្វ...៧៨
៤.២- សមាគមន៍ និងក្រុមសហគមន៍.......................................១៤៣
៤.៣- បញ្ហាប្រឈមរវាងតុល្យភាពសហគមន៍ និងជីវៈចម្រុះ.........១៤៤
៤.៤- យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់តុល្យភាពសហគមន៍ និងជីវៈចម្រុះ.......១៤៥
៥- កត្តាផ្សេងៗដែលមានឥទ្ធិពលលើជីវៈចម្រុះព្រៃកោងកាង............១៤៧

៥.១- ការបំផ្លិចបំផ្លាញ និងការបែងចែកទីជម្រក......................១៤៧
៥.២- ការធ្វើអាជីវកម្មលើសលុបលើធនធានធម្មជាតិ................១៤៨
៥.៣- ការបំពុល..១៤៩
៥.៤- ប្រភេទសត្វរាតត្បាត...១៥០
៥.៥- ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ...១៥០
៥.៦- កង្វះការយល់ដឹង និងការអប់រំបរិស្ថាន...........................១៥១
៦- ការរស់នៅប្រកបដោយចីរភាព និងបញ្ហាប្រឈម.......................១៥២
៦.១- ការរស់នៅប្រកបដោយចីរភាព......................................១៥២
៦.២- បញ្ហាប្រឈម...១៦០
៧- ផែនការយុទ្ធសាស្ត្ររបស់សហគមន៍ពាមក្រសោប និងកោះកាពិ....១៦១
៨- សំណូមពររបស់សហគមន៍មូលដ្ឋាន.......................................១៦២
៨.១- តំបន់ពាមក្រសោប...១៦២
៨.២- តំបន់រ៉ាមសារកោះកាពិ...១៦៣
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន...១៦៤
អនុសាសន៍...១៦៨
ឯកសារគន្ថនិទ្ទេស..១៧១
ឧបសម្ព័ន្ធ...១៧៨